

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

24. jaanuar 2024*

Dokumentidega tutvumine – Määrus (EÜ) nr 1049/2001 – Käibemaksu tagastamise EU Piloti menetluse raames edastatud dokument – Liikmesriigist pärit dokumendid –
Dokumendiga tutvumise võimaldamisest keeldumine – Liikmesriigi eelneva nõusoleku nõue –
Kohtumenetlust kaitsev erand – Põhjendamiskohustus

Kohtuasjas T-602/22,

Veneziana Energia Risorse Idriche Territorio Ambiente Servizi SpA (Veritas), asukoht Veneetsia (Itaalia), esindaja: advokaat A. Pasqualin,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: A.-C. Simon ja A. Spina,

kostja,

keda toetab:

Itaalia Vabariik, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,

menetlusse astuja,

ÜLDKOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president R. da Silva Passos, kohtunikud S. Gervasoni (ettekandja) ja N. Póltorak,

kohtusekretär: V. Di Bucci,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

arvestades asjaolu, et kolme nädala jooksul alates menetluse kirjaliku osa lõpetamisest teatamisest ei olnud pooled esitanud taotlust kohtuistungi määramiseks, ning olles Üldkohtu kodukorra artikli 106 lõike 3 alusel otsustanud teha otsuse ilma menetluse suulise osata,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

arvestades 20. septembri 2023. aasta kohtumäärust, millega kohustati komisjoni esitama dokument, millega tutvumise võimaldamisest hagejale ta oli keeldunud, ning selle dokumendi esitamist komisjoni poolt 26. septembril 2023,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Hageja Veneziana Energia Risorse Idriche Territorio Ambiente Servizi SpA (Veritas) palub ELTL artikli 263 alusel esitatud hagis tühistada komisjoni 15. juuli 2022. aasta otsus C(2022) 5221 (final), millega keelduti talle edastamast Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja, mille komisjon saatis menetluse EU Pilot 9456/19/TAXUD raames seoses Itaalia keskkonnasaastemaksult (tariffa di igiene ambientale), mis kehtestati 5. veebruari 1997. aasta seadusandliku dekreeidi nr 22 (decreto legislativo n. 22) artikliga 49 alusetult tasutud käibemaksu tagastamisega (edaspidi „keskkonnasaastemaks“).

Õiguslik raamistik

- 2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT 2001, L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331) artikli 4 lõigetes 2, 4 ja 5 on sätestatud:

„2. Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks:

[...]

– kohtumenetlust ja õigusnõustamist,

[...]

välja arvatud juhul, kui avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.

[...]

4. Kolmandate isikute dokumentide puhul konsulteerib institutsioon kolmanda isikuga, et hinnata, kas tuleks kohaldada lõike 1 või 2 erandit, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et dokument tuleb avaldada või et seda ei tohi avaldada.

5. Liikmesriik võib taotleda, et institutsioon ei avaldaks kõnealusest liikmesriigist pärit dokumenti ilma tema eelneva nõusolekuta.“

Vaidluse taust

- 3 EU Piloti menetlus on Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide koostöömenetlus, mille eesmärk on võimaldada komisjonil kujundada arvamused selle kohta, kas teatavas küsimuses on Euroopa Liidu õigust liikmesriikides järgitud ja õigesti kohaldatud. Selline menetlus, mis 2008. aastal asendati ELTL artikli 258 alusel algatatud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse kohtueelse etapi mitteametliku etapiga, on mõeldud selleks, et lahendada võimalikud liidu õiguse rikkumised

tõhusalt, vältides nii palju kui võimalik rikkumismenetluse algatamist, kuigi see võib viia sellise menetluse algatamiseni (vt 9. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus *Pint vs. komisjon*, T-634/17, ei avaldata, EU:T:2018:662, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 4 Käesolevas asjas hageja kaebuse alusel algatatud menetluse EU Pilot 9456/19/TAXUD (edaspidi „EU Piloti menetlus“) raames palus komisjon Itaalia ametiasutustel selgitada keskkonnasaastemaksult alusetult tasutud käibemaksu tagasimaksmise korda.
- 5 Komisjon teatas 2. augusti 2021. aasta kirjas hagejale, et ta on saanud Itaalia ametiasutustelt vastuse ning on otsustanud jätta nende asutuste suhtes liidu õiguse rikkumise menetlus algatamata.
- 6 Hageja palus 21. oktoobril 2021 komisjonilt ära kirja Itaalia ametiasutuste vastusest, mis oli kokku võetud 2. augusti 2021. aasta kirjas.
- 7 Komisjon vastas 15. novembri 2021. aasta kirjas (edaspidi „esialgne vastus“), tuvastades kõigepealt, et taotletud dokument on Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kiri, mis on saadetud EU Piloti menetluse raames, ning keeldudes seejärel selle kirjaga tutvumise võimaldamisest põhjendusel, et niisuguse kirja avalikustamine kahjustaks Itaalias poolelioleva kohtumenetluse kaitset vastavalt määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teisele taandele.
- 8 Hageja esitas 30. novembril 2021 komisjonile kordustaotluse, milles palus komisjonil oma seisukoht läbi vaadata.
- 9 Komisjon kinnitas 15. juulil 2022, et ta keeldub Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirjaga tutvumise võimaldamisest, pärast seda, kui need ametiasutused olid määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 5 alusel keeldunud selle kirja avalikustamisest, tuginedes sama määruse artikli 4 lõike 2 teises taandes õigusest dokumentidega tutvuda ette nähtud erandile (edaspidi „vaidlustatud otsus“).

Poolte nõuded

- 10 Hageja palub Üldkohtul:
 - teostada menetlustoiming, milleks on kohustada komisjoni esitama Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kiri;
 - teostada samuti menetlustoiming, milleks on kohustada komisjoni esitama vastus, mille nimetatud ametiasutused enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist konsultatsiooni käigus andsid;
 - määrata mis tahes muud menetlustoimingud, mida Üldkohus peab tarvilikuks;
 - tühistada vaidlustatud otsus;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 11 Pärast seda, kui komisjon oli kostja vastuse lisas edastanud Itaalia ametiasutustega pärast esialgset vastust ja hageja kordustaotlust edastatud teabe, piirdus hageja oma taotlusega esitada Itaalia ametiasutuste poolt enne kordustaotlust antud vastus (vt eespool punkti 10 teine taane).

- 12 Komisjon palub Üldkohtul:
- jätta hagi rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejalt.
- 13 Itaalia Vabariik palub jätta hagi rahuldamata.

Õiguslik käsitlus

- 14 Hageja põhjendab oma hagi kahe väitega. Esimese väite kohaselt on sisuliselt rikutud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõiget 5 ja põhjendamiskohustust. Teise väite kohaselt on sisuliselt rikutud nimetatud määruse artikli 4 lõike 2 teist taanet koostoimes sama artikli lõikega 5, hoolika uurimise kohustust ja põhjendamiskohustust.

Esimene väide, mille kohaselt on sisuliselt rikutud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõiget 5 ja põhjendamiskohustust

- 15 Esimesena väidab hageja, et võttes arvesse vastuolu ühelt poolt esialgse vastuse, milles ei ole viidatud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikele 5 ja Itaalia ametiasutuste vastuseisule, mida see säte lubab, ning teiselt poolt vaidlustatud otsuse vahel, milles on mainitud nii nimetatud sätet kui ka vastuseisu, ei ole tal võimalik kindlaks teha, millist menetlust on kohaldatud ja kas seda on tehtud õigesti. Hageja täpsustab repliigis, et ta ei heida komisjonile ette mitte erinevust esialgse vastuse ja vaidlustatud otsuse vahel, vaid vaidlustatud otsuse ebatäpsust, kuna selles on märgitud ebaõigesti, et esialgne vastus põhines määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõigetel 4 ja 5 nende koostoimes.
- 16 Teisena järeldeb hageja, et kuivõrd komisjoni menetlusest ei nähtu, et Itaalia ametiasutused olid eelnevat teinud tahteavalduse, oli nõutav dokumentidega tutvumise taotluse täielik hindamine, erinevalt olukorrast, kui liikmesriik oleks tegelikult väljendanud vastuseisu, mille korral oleks kohtupraktika põhjal olnud aktsepteeritav niisuguse vastuseisu esmapilgul hindamine komisjoni poolt. Käesolevas asjas ei viinud komisjon aga läbi nõutavat põhjalikku kontrolli ja iseseisvat hindamist niisuguses olukorras, kus Itaalia ametiasutused ei olnud kasutanud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 5 ette nähtud võimalust.
- 17 Mis esiteks puutub põhjendamiskohustuse rikkumise väitesse, siis tuleb märkida, et hageja piirdub tegelikult sellega, et vaidlustab komisjoni poolt määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikele 5 tuginemise põhjendatuse.
- 18 Nimelt on põhjendamiskohustus oluline menetlusnõue, mida tuleb eristada põhjenduse põhjendatusest, mis puudutab vaidlusaluse akti sisulist õiguspärasust (22. märtsi 2001. aasta kohtuotsus Prantsusmaa vs. komisjon, C-17/99, EU:C:2001:178, punkt 35, ja 15. septembri 2016. aasta kohtuotsus Philip Morris vs. komisjon, T-796/14, EU:T:2016:483, punkt 28). Formaalse põhjendatuse kohustuse tähenduses ebapiisavalt põhjendatud akt on see, mis ei võimalda mõista, miks, millisel alusel või millisel põhjusel see akt vastu võeti, samas kui akti põhjendused, mis on selle põhjused ja põhistus, võivad olla piisaval määral teada ja arusaadavad, kuid ebapiisavad, et seda õiguspäraselt põhistada, kuna need ei ole põhjendatud, asjakohased või kooskõlas kohaldatavate sätetega.

- 19 Käesoleval juhul selgitas hageja oma argumente repliigis, täpsustades, et ta ei heida komisjonile ette erinevust esialgse vastuse ja vaidlustatud otsuse vahel, mis takistab tal teada saada, mõista ja seega vaidlustada selle otsuse põhjendusi, mis oleks vastanud formaalsele vaidlustamisele, vaid ta kritiseeris ebaõiget tuginemist määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikele 5, kuna Itaalia ametiasutused ei olnud avalikustamisele tegelikult, eelkõige enne esialgset vastust vastuseisu avaldanud (vt eespool punkt 15). Seega vaidleb hageja vastu sellele, et vaidlustatud otsus ei ole kohaldamisele kuuluvate sätetega kooskõlas.
- 20 Igal juhul võib käesolevas asjas asuda seisukohale, et vaidlustatud otsus võimaldab osas, milles selles viidatakse määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõigetele 4 ja 5, hagejal teada saada selle otsuse põhjendused ja Üldkohtul kontrollida nende õiguspärasust, nagu on nõutud põhjendamiskohustuse järgimist käsitlevas kohtupraktikas (vt 24. mai 2011. aasta kohtuotsus *NLG vs. komisjon*, T-109/05 ja T-444/05, EU:T:2011:235, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika). Nimelt nähtub vaidlustatud otsusest ühemõtteliselt, et Itaalia ametiasutustega konsulteeriti selle määruse artikli 4 lõike 4 alusel ning nad väljendasid vastuseisu oma 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamisele sama määruse artikli 4 lõike 5 alusel. Eelkõige märkis komisjon sissejuhatavas osas (punkt 1), et ta on koostanud esialgse vastuse avalikustamisest keeldumise kohta pärast kõnealuse määruse artikli 4 lõigete 4 ja 5 alusel Itaalia ametiasutustega konsulteerimist ning ta on toonud vaidlustatud otsuse ühes osas (punkt 2.1) välja Itaalia ametiasutuste vastuseisu põhjendused.
- 21 On tõsi, et määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõiget 5 ei ole esialgses vastuses mainitud. See asjaolu ei võimalda siiski asuda seisukohale, et vaidlustatud otsus on ebapiisavalt põhjendatud. Ühelt poolt nähtub esialgsest vastusest selgesti isegi seda sätet mainimata, et Itaalia ametiasutused on avaldanud nende 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamisele vastuseisu. Teiselt poolt tuleb küsimust, kas akti põhjendused vastavad ETLT artikli 296 nõuetele, hinnata akti konteksti arvestades, kuid seda tuleb teha eelkõige akti sõnastusest lähtudes, mis käesoleval juhul on selge (vt eespool punkt 20) ja samuti kõigest asjaomast valdkonda reguleerivatest õigusnormidest (2. aprilli 1998. aasta kohtuotsus *komisjon vs. Sytraval ja Brink's France*, C-367/95 P, EU:C:1998:154, punkt 63, ja 15. septembri 2016. aasta kohtuotsus *Philip Morris vs. komisjon*, T-796/14, EU:T:2016:483, punkt 29). Käesoleval juhul, nagu on toonud välja komisjon ja Itaalia Vabariik, näevad nimetatud määruse artiklid 7 ja 8 ette kaheetapilise menetluse, mis võimaldab asjaomasel institutsioonil käsitleda esialgset taotlust kiiremini, enne kui ta kordustaotluse esinemisel vajaduse korral võtab vastu üksikasjaliku ja seega täielikuma seisukoha selle taotluse rahuldamata jätmise kohta (vt selle kohta 26. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus *Internationaler Hilfsfonds vs. komisjon*, C-362/08 P, EU:C:2010:40, punkt 54, ja 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Arca Capital Bohemia vs. komisjon*, T-440/17, EU:T:2018:898, punkt 18). Seega ei saa asjaolu, et esialgses vastuses ei ole määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõiget 5 mainitud, anda alust kahtlusteks, kas vaidlustatud otsus põhineb tegelikult selles viidatud sätel.
- 22 Sellisteks kahtlusteks on alust seda vähem, et hageja menetlusdokumentidest nähtub, et vaidlustatud otsuse põhjendused võimaldasid tal aru saada, et see otsus põhines määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikel 5, kuna ta muu hulgas vaidlustas asjaolu, et käesolevas asjas on nimetatud sättele tuginetud, selle põhjendusega, et Itaalia ametiasutused ei ole nimetatud sättes ette nähtud võimalust kasutanud.
- 23 Mis teiseks puutub sellesse, et vaidlustatud otsuses on väidetavalt õigusvastaselt tuginetud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikele 5, siis on asutud seisukohale, et sellest sättest ega kohtupraktikast ei tulene, et vastuseisu avaldamine eeldab, et asjaomase dokumendi koostajaks olev liikmesriik eelnevalt esitaks asjaomasele institutsioonile konkreetse ametliku taotluse,

samuti ei ole nõutav, et liikmesriik sellele sättele sõnaselgelt viitaks. Nimetatud säte, mis on oma olemuselt menetlusnorm, mis käsitleb liidu otsuse vastuvõtmise menetlust (18. detsembri 2007. aasta kohtuotsus *Rootsi vs. komisjon*, C-64/05 P, EU:C:2007:802, punktid 78 ja 81, ning 21. juuni 2012. aasta kohtuotsus *IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds vs. komisjon*, C-135/11 P, EU:C:2012:376, punkt 53), ei viita oma sõnastuses sellele, et liikmesriik peab esitama ametliku taotluse, ilma milleta ei saa liikmesriigi väljendatud vastuseisu vastava otsuse tegemisel arvesse võtta (8. veebruari 2018. aasta kohtuotsus *POA vs. komisjon*, T-74/16, ei avaldata, EU:T:2018:75, punktid 32–34). Seega, vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei ole liikmesriik kohustatud tegutsema kahes etapis, et avaldada vastuseisu ühe oma dokumendi avalikustamisele, paludes esiteks, et komisjon ei avalikustaks asjaomast dokumenti ilma tema eelneva nõusolekuta, seejärel keeldudes selle nõusoleku andmisest.

- 24 Sellest järeldub samuti, et vastupidi hageja väidetule ei välista asjaolu, et asjaomase liikmesriigiga konsulteeritakse määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 4 alusel, sama määruse artikli 4 lõike 5 hilisemat kohaldamist. Need kaks sätet ei ole mõeldud teineteist välistama, vaid – nagu nähtub määruse ettevalmistavatest materjalidest (vt muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT 2001, 240 E, lk 165, punkt 2.4) – sättena, mis käsitleb kolmandaid isikuid üldiselt (lõige 4) ja sättena, mida kohaldatakse konkreetsetele kolmandatele isikutele, kelleks on liikmesriigid ja mis kajastab Amsterdamis lepingule lisatud deklaratsiooni nr 35 (lõige 5) (vt selle kohta 3. mai 2018. aasta kohtuotsus *Malta vs. komisjon*, T-653/16, EU:T:2018:241, punktid 98 ja 99, ning kohtujurist Poiares Maduro ettepanek kohtuasjas *Rootsi vs. komisjon*, C-64/05 P, EU:C:2007:433, punkt 48).
- 25 Lisaks on selleks, et tagada määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 5 tõhus kohaldamine, eelkõige andes asjaomasele liikmesriigile võimaluse nõuda tema koostatud dokumendi avalikustamiseks eelnevat nõusolekut, veel vaja, et teda teavitataks selle dokumendiga tutvumise taotluse olemasolust, mis on sama määruse just artikli 4 lõikes 4 ette nähtud konsulteerimise ese.
- 26 Seega võib käesoleval juhul asuda seisukohale, et vastuväited, mis Itaalia ametiasutused on pärast nendega toimunud konsultatsioone avaldanud 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamisele, mis nähtuvad komisjonile 31. märtsil, 5. aprillil ja 6. mail 2022 saadetud e-kirjast, väljendavad seda, et need ametiasutused keelavad asjaomase kirja ilma nende eelneva nõusolekuta avalikustamise ning seejärel seda, et nad ei nõustu määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 5 alusel avalikustamisega. Täpsemini märkisid ametiasutused 31. märtsil 2022, et kuni nõutava teabe saamiseni ei saa nad anda nõusolekut võimaldada selle kirjaga tutvuda. Nad kinnitasid 5. aprillil 2022, et keelduvad kirjaga tutvumise võimaldamisest ning esitasid 6. mail 2022 selle keeldumise kohta täpsustusi. Sellest tuleneb, et Itaalia ametiasutused väljendasid tegelikult – käesoleval juhul enne vaidlustatud otsust – tahet avaldada avalikustamisele vastuseisu, millest piisab olukorras, kus määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 5 puudub muu konkreetne ajaline nõue kui avalikustamisele „eelnev“ nõusolek.
- 27 Seega ei ole asjakohane, et komisjon ei ole tõendanud – nagu ta vaidlustatud otsuses kinnitab, ilma et Itaalia Vabariik oleks seda oma menetluse astuja seisukohtades kinnitanud –, et Itaalia ametiasutused on väljendanud oma vastuseisu juba enne esialgse vastuse saatmist.
- 28 Sellest järeldub, et komisjon tugines õigesti määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikele 5 ja vastavalt selles sättes reguleeritud liikmesriigi esitatavate avalikustamata jätmise põhjuste kontrollimisele (vt allpool punkt 40) ei olnud ta kohustatud viima läbi Itaalia ametiasutuste avaldatud vastuseisu otsuse põhjenduste täielikku kontrolli.

- 29 Järelikult tuleb esimene väide tagasi lükata, ilma et oleks vaja paluda komisjonil esitada enne esialgse vastuse saatmist Itaalia ametiasutustega toimunud teabevahetust.

Teine väide, mille kohaselt on sisuliselt rikutud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teist taanet koostoides sama artikli lõikega 5, hoolika uurimise kohustust ja põhjendamiskohustust

- 30 Hageja heidab komisjonile ette, et viimane on rikkunud oma kohustust – mis on asjakohane isegi juhul, kui avalikustamisele avaldatud vastuseisu hinnatakse esmapilgul – kontrollida ja selgitada, kuidas taotletud dokumendiga tutvumine võib konkreetselt ja tegelikult kahjustada kaitstud huvi, milleks käesoleval juhul on määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teises taandes ette nähtud kohtumenetluse kaitsel põhinev huvi. Ta tugineb selles osas vajadusele tõlgendada kitsalt erandeid üldsuse õigusest tutvuda dokumentidega ning vaidlustatud otsuses kasutatud hüpoteetilisele sõnastusele, ainult ühe poolelioleva riigisisese kohtumenetluse mainimisele, mida pealegi ei ole täpsustatud, ning selgituste puudumisele selle kohta, et tegemist on kohtus poolte võrdsuse kahjustamisega isiku puhul, kes on käesolevas asjas dokumentidega tutvumise taotleja. Ta rõhutab oma seisukohtades menetlusse astuja seisukohtade kohta, et selline põhjendus, mille Itaalia ametiasutused dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldumise põhjendamiseks esitasid, mille kohaselt on kõnealuses riigisiseses kohtumenetluses eelotsusetaotluse esitamine eriti usutav, on ebapiisav. Lisaks on vaidlustatud otsuses esitatud põhjendused ebapiisavad, ebamäärased ja täiesti ainetud.
- 31 Hageja rõhutab repliigis kohtupraktikale tuginedes, et taotletud dokumendiga tutvumise ja menetlusliku tasakaalu kaotamise vahel peab olema tegelik seos selgesti määratletud vaidluse raames, samas kui käesolevas asjas oli ainus menetlus, milles ta oli pool, enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist lõplikult lõpetatud. Ta märgib lisaks, et vastupidi sellele, mida komisjon käesolevas menetluses väidab, hoiatas ta Itaalia ametiasutusi vajadusest selgitada, kuidas taotletud dokumendi avalikustamine konkreetselt ja tegelikult kahjustaks asjaomast kaitstud huvi, seda enam, et tema enda hinnangu kohaselt võis selle dokumendi avalikustada. Ta lisab, et igal juhul on komisjon rikkunud oma kohustust kontrollida, kas liikmesriik on oma seisukohta nõuetekohaselt põhjendanud, veendudes sellise põhjenduse olemasolus ja märkides selle ära vaidlustatud otsuses.
- 32 Olgu tuletatud meelde, et määruse nr 1049/2001 eesmärk on – nagu märgitud selle määruse põhjenduses 4 ja artiklis 1 – anda üldsusele võimalikult laiaulatuslik õigus tutvuda institutsioonide dokumentidega (1. juuli 2008. aasta kohtuotsus *Rootsi ja Turco vs. nõukogu*, C-39/05 P ja C-52/05 P, EU:C:2008:374, punkt 33, ning 25. septembri 2014. aasta kohtuotsus *Spirlea vs. komisjon*, T-669/11, EU:T:2014:814, punkt 40). Kõnealuse määruse artikli 2 lõike 3 kohaselt hõlmab see õigus nii institutsiooni koostatud dokumente kui ka kolmandate isikute – kelle hulka sama määruse artikli 3 punktis b sisalduva sõnaselge täpsustuse kohaselt kuuluvad liikmesriigid – saadetud dokumente.
- 33 Kuid sellise dokumentidega tutvumise õiguse suhtes kehtivad sellegipoolest teatavad avalikel või erahuvidel põhinevad piirid (1. veebruari 2007. aasta kohtuotsus *Sison vs. nõukogu*, C-266/05 P, EU:C:2007:75, punkt 62, ja 25. septembri 2014. aasta kohtuotsus *Spirlea vs. komisjon*, T-669/11, EU:T:2014:814, punkt 41). Täpsemalt on määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 5 sätestatud, et liikmesriik võib taotleda, et institutsioon ei avalikustaks kõnealusest liikmesriigist pärit dokumenti ilma tema eelneva nõusolekuta.

- 34 Nagu nähtub esimese väite analüüsist, kasutas Itaalia Vabariik käesoleval juhul talle määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikega 5 antud võimalust ja palus jätta komisjonil Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kiri avalikustamata.
- 35 Määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikega 5 asjaomasele liikmesriigile antud õiguse teostamine on piiratud sama artikli lõigetes 1–3 loetletud sisuliste eranditega, kusjuures selles osas tunnustatakse pelgalt liikmesriigi õigust osaleda institutsiooni otsuse tegemisel. Asjaomase liikmesriigi eelnev nõusolek, mida on mainitud artikli 4 lõikes 5, ei ole seega mitte meelevaldne vetoõigus, vaid teatavas vormis nõusolek selle kohta, et sama artikli lõigete 1–3 kohaseid erandi tegemise põhjuseid ei ole. Artikli 4 lõikes 5 selliselt ette nähtud otsustamisprotsessis on seega nõutav, et institutsioon ja asjaomane liikmesriik jääksid lõigetes 1–3 ette nähtud erandlike aluste juurde (vt 21. juuni 2012. aasta kohtuotsus IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds vs. komisjon, C-135/11 P, EU:C:2012:376, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Kuna liidu õigusnormide rakendamine on seega usaldatud institutsioonile ja liikmesriigile, kes on kasutanud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 5 antud võimalust, ning kuna rakendamine sõltub seega dialoogist, mis peab nende vahel toimuma, on nad vastavalt ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö kohustusele kohustatud tegutsema ja tegema koostööd nii, et neid norme saaks tõhusalt kohaldada (18. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Rootsi vs. komisjon, C-64/05 P, EU:C:2007:802, punkt 85).
- 37 Siiski ei mõjuta asjaomase liikmesriigi sekkumine taotleja seisukohast seda, et otsus, mille institutsioon talle hiljem saadab vastuseks institutsioonile esitatud taotlusele tutvuda institutsiooni valduses oleva dokumendiga, on liidu õigusakt (18. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Rootsi vs. komisjon, C-64/05 P, EU:C:2007:802, punkt 94, ja 21. juuni 2012. aasta kohtuotsus IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds vs. komisjon, C-135/11 P, EU:C:2012:376, punkt 60).
- 38 Eespool punktides 32–37 viidatud kohtupraktikast tuleneb esimesena, et asjaomane liikmesriik, kes institutsiooniga peetud dialoogi lõppedes avaldab asjaomase dokumendi avalikustamisele vastuseisu, on kohustatud põhjendama oma vastuseisu, lähtudes määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõigetes 1–3 loetletud eranditest. Institutsioon ei saa arvestada liikmesriigi avaldatud vastuseisu kõnealusest liikmesriigist pärit dokumendi avalikustamisele, kui vastuseis on täiesti põhjendamata või kui esitatud põhjendusi ei ole täpsustatud viitega eelnimetatud eranditele. Kui vaatamata institutsiooni saadetud sõnaselgele ettepanekule ei ole asjaomane liikmesriik talle selliseid põhjendusi edastanud, on institutsioon kohustatud võimaldama taotletava dokumendiga tutvuda, kui ta ise leiab, et ükski nimetatud eranditest ei ole kohaldatav (18. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Rootsi vs. komisjon, C-64/05 P, EU:C:2007:802, punktid 87 ja 88).
- 39 Lõpuks, nagu tuleneb eelkõige määruse nr 1049/2001 artiklitest 7 ja 8, on institutsioon ka ise kohustatud dokumentidega tutvumise taotluse esitajale dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldumise otsust põhjendama. See kohustus tähendab seda, et institutsioon ei pea oma otsuses teatavaks tegema mitte ainult asjaomase liikmesriigi esitatud vastuseisu taotletava dokumendi avalikustamisele, vaid ka põhjused, millele tugineb liikmesriigi järeldus, et tuleb kohaldada mõnda dokumentidega tutvumise õigus erandit, mis on sätestatud sama määruse artikli 4 lõigetes 1–3. Need andmed võimaldavad taotlejal tegelikult aru saada, millest keeldumine alguse sai ja millised on selle põhjused, ning pädeval kohtul vajaduse korral teostada oma kontrolli (18. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Rootsi vs. komisjon, C-64/05 P, EU:C:2007:802, punkt 89).

- 40 Teisena tuleneb sellest kohtupraktikast, et institutsioon ei pea andma täielikku hinnangut vastulause põhjendustele, millele liikmesriik on määruse nr 1049/2001 artiklis 4 ette nähtud erandite alusel tuginenud (21. juuni 2012. aasta kohtuotsus IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds vs. komisjon, C-135/11 P, EU:C:2012:376, punkt 65, ja 5. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Prantsusmaa vs. komisjon, T-344/15, EU:T:2017:250, punkt 45). Seega ei ole konkreetse ja individuaalse hindamise kohustus, mis tuleneb läbipaistvuse põhimõttest, kohaldatav juhul, kui dokumentidega tutvumise taotlus puudutab liikmesriigist pärit dokumenti määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 5 tähenduses (25. septembri 2014. aasta kohtuotsus Spirlea vs. komisjon, T-669/11, EU:T:2014:814, punkt 81, ja 8. veebruari 2018. aasta kohtuotsus POA vs. komisjon, T-74/16, ei avaldata, EU:T:2018:75, punkt 61). Nimelt võib täieliku hinnangu nõudmine viia selleni, et kui hinnang on antud, võib dokumendiga tutvumise taotluse saanud institutsioon ekslikult edastada taotlejale asjaomase dokumendi hoolimata vastuseisust, mis on nõuetekohaselt põhjendatud ja mida on väljendanud liikmesriik, kust dokument on pärit (21. juuni 2012. aasta kohtuotsus IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds vs. komisjon, C-135/11 P, EU:C:2012:376, punkt 64).
- 41 Institutsiooni suhtes kehtiv asja hoolika uurimise kohustus peab aga viima selleni, et ta kontrollib, kas liikmesriigi esitatud selgitused, millega ta avaldab oma dokumentide avalikustamisele vastuseisu, on esmapilgul põhjendatud. Institutsiooni kohustus on kontrollida, kas konkreetse juhtumi asjaolusid ja kohaldatavaid õigusnorme arvestades on liikmesriigi vastuseisu põhistamiseks esitatud põhjendused esmapilgul sellised, et nendega saab keeldumist põhjendada, ja kas need põhjendused võimaldavad seega institutsioonil kanda vastutust, mis on talle määruse nr 1049/2001 artikliga 8 pandud. Eesmärk on vältida seda, et institutsioon võtab vastu otsuse, mis ei ole tema hinnangul kaitstav, kuigi ta on selle koostaja ja seega vastutav selle õiguspärasuse eest (vt 6. veebruari 2020. aasta kohtuotsus Compañía de Tranvías de la Coruña vs. komisjon, T-485/18, EU:T:2020:35, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Käesoleva väitega vaidlustab hageja just nii põhjendamiskohustuse (esimene etteheide) kui ka hoolika uurimise kohustuse täitmise (teine etteheide) ja selle uurimise tulemuse (kolmas etteheide).
- 43 Mis puudutab esiteks põhjendamiskohustuse täitmist käesolevas asjas, siis tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse punktis 2.1 selgitas komisjon, et Itaalia ametiasutused tuginesid määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande põhjal oma otsuses dokumentide avalikustamisest keeldumise kohta käibemaksu tagastamist puudutavate nende pooleliolevate kohtumenetluste usaldusväärsele kahjustamisele, mille viited nad olid edastanud, ning poolte menetlusliku võrdsuse rikkumisele, kui menetluse teine pool tutvub nende 17. oktoobri 2019. aasta kirjaga, mis edastati liidu ametiasutustele konfidentsiaalsena EU Piloti menetluse raames, mis puudutas keskkonnasaastemaksult alusetult tasutud käibemaksu tagastamist. Ta osutas ka Euroopa Kohtule esitatavatele võimalikele eelotsusetaotlustele, millele Itaalia ametivõimud olid viidanud, tuginedes asjaolule, et kõnealuste riigisiseste menetluste esemeks olevale käibemaksule kehtivad Euroopa ühtlustatud eeskirjad.
- 44 Sellest võib järeldada, et komisjon veendus, et Itaalia ametivõimude vastuseis on põhjendatud, ja esitas vaidlustatud otsuses selle kohta põhjendused. Nii võimaldas see hagejal mõista nende asutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamisest keeldumise põhjuseid.
- 45 Esimene etteheide, et on rikutud põhjendamiskohustust, tuleb seega tagasi lükata.

- 46 Teiseks, mis puudutab seda, kas komisjon täitis oma kohustust hoolikalt uurida Itaalia ametiasutuste dokumentide avalikustamisest keeldumist, siis tuleb tõdeda, et komisjon tuletas vaidlustatud otsuse „Komisjoni esmapilgul antud hinnang“ punktis 2.2 kõigepealt meelde kohaldatavad sätted, eelkõige määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teine taane ja vastav kohtupraktika, ning osutas asjaolule, et need ametiasutused olid toonud välja, et 17. oktoobri 2019. aasta kiri sisaldas nende seisukohta keskkonnasaastemaksult alusetult tasutud käibemaksu tagastamise küsimuses, et see küsimus oli arutusel Itaalia kohtutes poolleiolevates kohtuasjades, mille viited olid esitatud, ning et on suur tõenäosus, et Euroopa Kohtule esitatakse eelotsusetaotlused. Seejärel leidis komisjon, et kõnealuse kirja avalikustamine asetaks need ametiasutused teiste pooltega võrreldes oluliselt ebasoodsamasse olukorda, kuna viimastele on kõnealuste ametiasutuste seisukoht eelnevalt teada ning nad võivad oma argumente kohandada ja täpsustada, mis annaks neile süstemaatilise eelise. Ta järeldas sellest, et määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande kohaselt on olemas reaalne, mitte üksnes hüpoteetiline oht, et Itaalias poolleiolev kohtumenetlus võib ohtu sattuda ja kahjustada saada.
- 47 Selline analüüs vastab esmapilgul antud hinnangule, mis on nõutud eespool punktides 40 ja 41 viidatud kohtupraktikas.
- 48 Nimelt peab komisjon üksnes kontrollima, kas Itaalia ametiasutuste esitatud tõendid muudavad usutavaks kohtumenetluse kaitse kahjustamise määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande tähenduses. Selline usutavuse kontroll eeldab juba oma olemuselt selliste sõnade kasutamist, mis ei ole selgesti asjaolusid kinnitavad, mida ei saa seega komisjonile ette heita.
- 49 Seevastu ei ole komisjonil vaja kindlaks teha, et Itaalias leiab aset kohtumenetluse kaitse konkreetne ja tegelik kahjustamine. Vastupidi sellele, mida väidab hageja, piirdus komisjon asjaolu puhul, et ta rõhutas Itaalia ametiasutustele vajadust selgitada, kuidas taotletud dokumendi avalikustamine asjaomast kaitstud huvi konkreetselt ja tegelikult kahjustaks, üksnes sellega, et ta tuletas neile ametiasutustele meelde nende kohustust selline kontroll läbi viia, kuid ei ta leidnud, et ta peab ise sellise kontrolli läbi viima.
- 50 Lõpuks tuleb märkida, et asjaolu, et komisjon teatas Itaalia ametiasutustele pärast kordustaotluse esitamist, et tema hinnangul võib nende 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustada, annab samuti tunnistust käesoleval juhul läbi viidud hoolikast uurimisest, kuna sellele seisukohale oli lisatud täiendavate selgituste esitamise taotlus ja kohtupraktikast tulenevad kriteeriumid, mis võimaldavad kõnealust huvi kaitsta vastavalt eespool punktis 41 meelde tuletatud kohtupraktikale ning lojaalse koostöö kohustuse alusel komisjoni ja asjaomase liikmesriigi vahel toimuvale dialoogile (vt eespool punkt 36).
- 51 Sellest tuleneb, et tagasi tuleb lükata ka teine etteheide, mis põhineb sellel, et komisjon ei täitnud oma kohustust hoolikalt uurida Itaalia ametiasutuste avaldatud vastuseisu.
- 52 Kolmandaks, mis puudutab küsimust, kas Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamisest keeldumine kohtumenetluse kaitse eesmärgil määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande alusel on põhjendatud, siis tuleb kõigepealt märkida, et kui liikmesriik tugineb selle määruse artikli 4 lõikele 5 ja esitab sama artikli lõigetes 1–3 loetletud keeldumise alused, on liidu kohus pädev kontrollima selle isiku taotlusel, kellele taotluse saanud institutsioon dokumentidega tutvumist keeldus võimaldamast, ja tema kohtuliku kaitse huvides, kas keeldumine võis olla nimetatud eranditega põhjendatud, ja seda, kas keeldumine põhineb institutsiooni enda või asjaomase liikmesriigi hinnangul (21. juuni 2012. aasta kohtuotsus IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds vs. komisjon, C-135/11 P, EU:C:2012:376, punkt 72, ja 24. mai

2011. aasta kohtuotsus *Batchelor vs. komisjon*, T-250/08, EU:T:2011:236, punkt 67). Kui dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldutakse kõnealuse määruse artikli 4 lõike 5 alusel, teostab liidu kohus seega komisjoni keeldumisotsuse üle täielikku kontrolli, mis põhineb asjaomase liikmesriigi sisulisel hinnangul selle määruse artikli 4 lõigetes 1–3 ette nähtud erandite kohaldatavuse kohta, ja seda isegi siis, kui komisjon keeldus võimaldamast tutvuda liikmesriigist pärit dokumendiga, olles esmapilgul antud hinnangu põhjal tuvastanud, et tema arvates ei ole liikmesriigi avaldatud vastuseisu põhjendustele tuginemine olnud ilmselgelt sobimatu (vt selle kohta 21. juuni 2012. aasta kohtuotsus *IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds vs. komisjon*, C-135/11 P, EU:C:2012:376, punktid 70–72).
- 53 Määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande kohaselt ei võimalda institutsioonid tutvuda dokumentidega, mille avalikustamine kahjustaks kohtumenetlust, välja arvatud juhul, kui avalikustamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.
- 54 Kohtumenetluse kaitse tähendab nimelt seda, et tagatud on nii poolte võrdsuse põhimõte kui ka korrakohane õigusemõistmine ja kohtumenetluse usaldusväärsus (6. veebruari 2020. aasta kohtuotsus *Compañía de Tranvías de la Coruña vs. komisjon*, T-485/18, EU:T:2020:35, punkt 38).
- 55 Ühelt poolt, mis puudutab poolte võrdsuse põhimõtte järgimist, siis olgu märgitud, et kui nende dokumentide sisu, millest ilmneb institutsiooni või liikmesriigi positsioon vaidluses, mis on avaliku arutelu objekt, võib nende kohta tehtav kriitika põhjendamatult mõjutada positsiooni, mida institutsioon või liikmesriik asjaomastes kohtutes kaitseb. Lisaks võib see, kui teine pool tutvub dokumentidega, mis puudutavad institutsiooni või liikmesriigi positsiooni pooleliolevas kohtumenetluses, rikkuda tasakaalu, mis peab vaidluse poolte vahel valitsema – tasakaalu, mis on poolte võrdsuse põhimõtte aluseks –, kui avalikustamise kohustust kohaldatakse ainuüksi institutsiooni või liikmesriigi suhtes, kelle dokumentidega tutvumist taotletakse, mitte kõigi menetluse poolte suhtes. Poolte võrdsuse põhimõtte järgimine on samas hädavajalik, kuna see tuleneb juba mõistest „õiglane kohtumenetlus“ (vt selle kohta 21. septembri 2010. aasta kohtuotsus *Rootsi jt vs. API ja komisjon*, C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, EU:C:2010:541, punktid 86–87 ning seal viidatud kohtupraktika, ja 28. juuni 2012. aasta kohtuotsus *komisjon vs. Éditions Odile Jacob*, C-404/10 P, EU:C:2012:393, punkt 132).
- 56 Teiselt poolt, mis puudutab korrakohast õigusemõistmist ja kohtumenetluse usaldusväärsus, siis olgu märgitud, et kohtutegevuse väljajätmine dokumentidega tutvumise õiguse kohaldamisalast on põhjendatud vajadusega tagada kogu kohtumenetluse vältel poolte vaidluste ja kohtuasja menetleva kohtu arutelu segamatu kulgemine, ilma et kohtutegevusele avaldataks välist survet. Selliste dokumentide avalikustamine, millest ilmneb institutsiooni või liikmesriigi seisukoht pooleliolevas kohtumenetluses, võimaldaks avaldada – isegi kui see toimub ainult üldsuse ettekujutuses – õigusemõistmisele välist survet ja kahjustada vaidluste segamatut kulgu (vt selle kohta 21. septembri 2010. aasta kohtuotsus *Rootsi jt vs. API ja komisjon*, C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, EU:C:2010:541, punktid 92 ja 93).
- 57 Seega välistab määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande kohaselt üldise huvi kaitse üksnes konkreetse kohtumenetluse eesmärgil koostatud dokumentide sisu avalikustamise. Need dokumendid hõlmavad kohtumenetluse käigus esitatud seisukohti või dokumente, poolelioleva kohtuasja menetlemisega seotud sisedokumente ning kohtuasja käsitlevat teabevahetust asjaomase peadirektoraadi ja õigustalituse või advokaadibüroo vahel (vt selle kohta 6. veebruari 2020. aasta kohtuotsus *Compañía de Tranvías de la Coruña vs. komisjon*, T-485/18, EU:T:2020:35, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 58 Määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taandega on samuti vastuolus nende dokumentide avalikustamine, mis ei ole küll koostatud üksnes konkreetse kohtuvaidluse jaoks, kuid mille avalikustamine võib kahjustada konkreetset kohtuvaidlust poolte võrdsuse põhimõtet. Selleks et seda erandit saaks kohaldada, on siiski vaja, et taotletud dokumendil oleks dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldumise otsuse tegemise ajal asjakohane seos poolelioleva kohtumenetlusega. Kuigi käesoleval juhul ei olnud nimetatud dokumendid koostatud konkreetse kohtumenetluse raames, võidakse asjaomase kohtumenetluse usaldusväärust ja poolte võrdsuse põhimõtet tõsiselt kahjustada, kui poolel on privilegeeritud juurdepääs teise poole siseinfole, millel on tihe seos poolelioleva või potentsiaalse, kuid vältimatu kohtuvaidluse õiguslike aspektidega (vt selle kohta 6. veebruari 2020. aasta kohtuotsus *Compañía de Tranvías de la Coruña vs. komisjon*, T-485/18, EU:T:2020:35, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 59 Käesoleval juhul ei ole vaidlust selles, et Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kiri ei olnud koostatud üksnes konkreetse kohtuvaidluse jaoks. Tegemist on nimetatud ametiasutuste vastusega komisjoni teabenõudele EU Piloti menetluse raames, mis algatati nende suhtes seoses kaebustega keskkonnasaastemaksult alusetult tasutud käibemaksu tagastamise korra kohta. Olgu siinkohal meelde tuletatud, et EU Piloti menetluse eesmärk on kontrollida, kas liidu õigust on liikmesriikides järgitud ja õigesti kohaldatud (vt eespool punkt 3). Selleks kasutab komisjon tavaliselt teabe- ja informatsioonitaotlusi, mis esitatakse nii asjaomastele liikmesriikidele kui ka kodanikele ja ettevõtjatele (25. septembri 2014. aasta kohtuotsus *Spirlea vs. komisjon*, T-669/11, EU:T:2014:814, punkt 64). Seega on tegemist haldusmenetlusega, mis võib viia liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse algatamiseni, sealhulgas liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse algatamiseni Euroopa Kohtus, millega aga käesolevas asjas tegemist ei ole, kuna komisjon otsustas sellise menetluse algatamata jätta (vt eespool punkt 5).
- 60 Itaalia ametiasutused väitsid siiski komisjonile, et Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamine võib kahjustada pädeva asutuse kui mitmes Itaalia kohtus poolelioleva menetluse poole positsiooni, edastades kokkuvõtliku tabeli kõigist asjaomastest kohtumenetlustest (edaspidi „tabel“), mille komisjon esitas kostja vastuse lisas.
- 61 Kõigepealt tuleb märkida, et vastupidi hageja väidetele nähtub tabelist, et pooleli on mitu menetlust, mitte ainult üks menetlus. Arvestades tabelit ja seda, et vaidlustatud otsuses on mitmel korral mainitud mitut riigisisest kohtumenetlust (punkti 2.1 neljas, kaheksas ja üheksas lõik, millest ühes on viidatud tabelile, ning punkti 2.2 kaheteistkümnnes ja neljateistkümnnes lõik), võib vaidlustatud otsuse punkti 2.2 kahes viimases lõigus esitatud viidet ühele menetlusele pidada kirjaveaks. Olgu ka lisatud, et igal juhul võib kohtumenetlust kaitsev erand õigustada avalikustamisest keeldumist, isegi kui tegemist on ainult ühe kohtumenetlusega (vt selle kohta 15. septembri 2016. aasta kohtuotsus *Philip Morris vs. komisjon*, T-796/14, EU:T:2016:483, punkt 98).
- 62 Lisaks, mis puudutab seda, et hageja tugineb asjaolule, et ta ise on pool vaid ühes tabelis viidatud menetluses, mis pealegi oli dokumentidega tutvumise taotluse kohta otsuse tegemise ajaks lõpetatud, siis on alust märkida, et Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamine võib selle tuua väga laia avalikkuse ette, mis võimaldab muu hulgas teiste veel pooleliolevate menetluste pooltel sellele nendes menetlustes tugineda Itaalia ametiasutuste vastu (vt selle kohta 6. veebruari 2020. aasta kohtuotsus *Compañía de Tranvías de la Coruña vs. komisjon*, T-485/18, EU:T:2020:35, punkt 56).

- 63 Seejärel tuleb kindlaks teha, kas Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirjal on asjakohane seos tabelis nimetatud riigisiseste kohtumenetlustega peale selle, milles hageja oli pool ja mis oli dokumentidega tutvumise taotluse kohta otsuse tegemise ajaks lõpetatud.
- 64 Nagu nähtub tabelist, oli nimetatud kaheteistkümnest menetlusest, välja arvatud hageja menetlus, dokumentidega tutvumise taotluse kohta otsuse tegemise ajal pooleli üheksa menetlust, nagu on nõutud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teist taanet käsitlevas kohtupraktikas (vt 6. veebruari 2020. aasta kohtuotsus *Compañía de Tranvías de la Coruña vs. komisjon*, T-485/18, EU:T:2020:35, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika) ning need puudutasid Itaalia maksuhalduri poolt või vastu esitatud kaebusi keskkonnasaastemaksult tasutud käibemaksu tagastamiseks vastavalt Vabariigi Presidendi 26. oktoobri 1972. aasta dekreediga nr 633 käibemaksu kehtestamise ja reguleerimise kohta (decreto n. 633 del Presidente della Repubblica – Istituzione e disciplina dell'imposta sul valore aggiunto; *GURI* nr 292 regulaarne lisa, 11.11.1972) artikli 30 *ter* lõikele 2.
- 65 Seega on olemas ilmne seos ühelt poolt nende menetluste vahel, mis puudutavad Itaalia maksuhalduri ja maksukohustuslaste vahelisi vaidlusi seoses keskkonnasaastemaksult tasutud käibemaksu tagastamisega, ning teiselt poolt Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja vahel, mis on esitatud menetlustoimingu teostamiseks, mis nähtuvalt selle sõnastusest kujutab endast Itaalia vastava ministri seisukohavõttu tagasimaksmise korra kohta. Nimetatud kiri avalikustab Itaalia ametiasutuste seisukoha selle liikmesriigi kohtutes pooleliolevates menetlustes tõstatatud vaidlusaluses küsimuses, luues sellega asjakohase ja tiheda seose pooleliolevate vaidluste õiguslike aspektidega, mis on nõutud kohtupraktikas (vt selle kohta 26. juuli 2023. aasta kohtuotsus *Troy Chemical Company vs. komisjon*, T-662/21, ei avaldata, EU:T:2023:442, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 66 Esiteks võib poolte võrdsust tõsiselt kahjustada see, kui poolel on privilegeeritud võimalus tutvuda teise poole selle teabega, mis on küll tihedalt seotud pooleliolevate kohtuvaidluste õiguslike aspektidega, kuid mis edastatakse komisjonile EU Piloti menetluse raames konfidentsiaalselt (vt selle kohta 28. septembri 2022. aasta kohtuotsus *Leino-Sandberg vs. parlament*, T-421/17 RENV, ei avaldata, EU:T:2022:592, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks tooks Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamine oma olemuselt kaasa selle, et Itaalia ametiasutused oleksid tegelikult kohustatud kaitsma end vastaspoole väidete vastu, mis tuginevad selles kirjas sisalduvatele kaalutlustele, millele nad olenevalt olukorrast ei ole tuginenud, et kaitsta end Itaalia kohtute menetluses, ning kahjustaks seega nende kaitse tõhusust, samas kui teistel menetluspooltel selline piirang puudub (vt selle kohta 28. septembri 2022. aasta kohtuotsus *Leino-Sandberg vs. parlament*, T-421/17 RENV, ei avaldata, EU:T:2022:592, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika). Nimelt, nagu rõhutab Itaalia Vabariik, arvestades ühelt poolt EU Piloti menetluse, mille eesmärk on liidu õiguse võimaliku rikkumise lahendamine, ja teiselt poolt nende pooleliolevate kohtumenetluste erisugust laadi, mille pooled on Itaalia maksuhaldur ja maksukohustuslased, ei ole asjaolud, mille Itaalia ametiasutused esitasid komisjonile ja liikmesriigi kohtutele, tingimata samad.
- 67 Teiseks võimaldaks Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta selle kirja avalikustamine, milles esitatakse nende ametiasutuste seisukoht küsimuses, mis on mitme poolelioleva vaidluse kese, avaldada – isegi kui see toimub ainult üldsuse ettekujutuses – õigusemõistmisele välist survet ja kahjustada vaidluste segamatut kulgu (vt selle kohta 21. septembri 2010. aasta kohtuotsus *Rootsi jt vs. API ja komisjon*, C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, EU:C:2010:541, punktid 92 ja 93). Kohtutegevuse väljajätmine dokumentidega tutvumise õiguse kohaldamisalast on aga põhjendatud vajadusega tagada kogu kohtumenetluse vältel pooleliolevas kohtuasjas, et poolte

vaidlused ja kohtuasja menetleva kohtu arutelu saavad kulgeda segamatult, ilma et kohtutegevusele avaldataks välist survet (vt 6. veebruari 2020. aasta kohtuotsus *Compañía de Tranvías de la Coruña vs. komisjon*, T-485/18, EU:T:2020:35, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 68 Neid kaalutlusi ei sea kahtluse alla hageja argument, et pelk väide, et asjaomaste Itaalia kohtute eelotsusetaotluse esitamine on eriti usutav, ei ole piisav, et õigustada Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamisest keeldumist.
- 69 On küll otsustatud, et selleks, et määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teises taandes ette nähtud erandit saaks kohaldada dokumentidele, mis ei ole koostatud konkreetse kohtumenetluse käigus, on vaja, et taotletud dokumentidel oleks dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldumise otsuse tegemise ajal asjakohane seos liidu kohtus poolelioleva kohtumenetlusega, mille puhul asjaomane institutsioon sellele erandile tugineb, või liikmesriigi kohtus poolelioleva menetlusega tingimusel, et selles menetluses on tõstatud liidu õigusakti tõlgendamise või kehtivuse küsimus, mistõttu kohtuasja konteksti arvestades näib eelotsusetaotluse esitamine eriti usutav (15. septembri 2016. aasta kohtuotsus *Philip Morris vs. komisjon*, T-796/14, EU:T:2016:483, punktid 88 ja 89, ning 7. veebruari 2018. aasta kohtuotsus *Access Info Europe vs. komisjon*, T-852/16, EU:T:2018:71, punkt 67).
- 70 Eespool punktis 69 nimetatud kohtuotsused tehti siiski kohtuasjades, milles käsitleti institutsioonide endi koostatud dokumente, mitte dokumente, mis on liikmesriigist pärit ja institutsioonile edastatud, nagu käesolevas asjas. Nimelt, mis puudutab institutsiooni koostatud dokumenti, siis saab asjaomane institutsioon tugineda väitele, et avalikustamine kahjustaks poolte võrdsust ja tema võimet ennast menetluses kaitsta, üksnes kohtutes, mille menetluses ta on pool, st üldjuhul liidu kohtus toimuvates menetlustes.
- 71 Seevastu juhul, kui tegemist on liikmesriigist pärit dokumendiga, mis on seotud liikmesriigi kohtutes pooleliolevate menetlustega, mille pool on riik, nagu käesoleval juhul, võetakse poolte võrdsuse tagamist nendes liikmesriigi menetlustes arvesse. Sellest järeldub, et küsimus, kas on eriti usutav eelotsusetaotluse esitamine Itaalia kohtute poolt, kelle lahendada on kõnealused riigisisised kohtuasjad, ei ole käesoleval juhul asjakohane (vt selle kohta 27. märtsi 2014. aasta kohtumäärus *Ecologistas en Acción vs. komisjon*, T-603/11, ei avaldata, EU:T:2014:182, punktid 56–65).
- 72 Seetõttu tuleb tagasi lükata kolmas etteheide, et Itaalia ametiasutuste 17. oktoobri 2019. aasta kirja avalikustamine ei kahjusta kohtumenetluse kaitset.
- 73 Kõigest eeltoodust tuleneb, et teine väide tuleb tagasi lükata ning hagi tervikuna rahuldamata jätta, ilma et oleks vaja määrata muid menetlustoiminguid.

Kohtukulud

- 74 Vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista hagejalt.
- 75 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1 kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud. Itaalia Vabariik kannab seega ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Jätta Veneziana Energia Risorse Idriche Territorio Ambiente Servizi SpA (Veritas) kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**
- 3. Jätta Itaalia Vabariigi kohtukulud tema enda kanda.**

da Silva Passos

Gervasoni

Póltorak

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 24. jaanuaril 2024 Luxembourgis.

Allkirjad